

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΟΚΑΝΑ: ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΟΝΤΑΣ ΤΗ ΓΝΩΣΗ

- Επαναλειτουργία
- Διεύρυνση εκπαιδευτικών προγραμμάτων

Η λειτουργία του Κέντρου Εκπαίδευσης, που είχε δημιουργήσει ο ΟΚΑΝΑ σε συνεργασία με το ΕΠΙΨΥ, για την επιμόρφωση των στελεχών των Κέντρων Πρόληψης είχε διακοπεί το 2006. Αντίθετα, οι ανάγκες των επαγγελματιών πρόληψης για συνεχιζόμενη στήριξη, εκπαίδευση και εποπτεία, αυξάνονται διαρκώς όχι μόνο λόγω της οικονομικής ύφεσης που ευνοεί τις εξαρτήσεις αλλά και λόγω του απαιτητικού και συνεχώς διευρυνόμενου αντικειμένου τους. Ο ΟΚΑΝΑ, αναγνωρίζοντας τις παραπάνω ανάγκες, προχώρησε το Νοέμβριο 2011 στην εκ νέου δημιουργία του Κέντρου, αξιοποιώντας ιδιόκτητο κτίριο στο Νέο Κόσμο.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα απευθύνονται σε:

- στελέχη των Κέντρων Πρόληψης
- επαγγελματίες ψυχικής υγείας και γενικότερα του χώρου της υγείας,
- εκπαιδευτικούς Α΄ βάθμιας και Β΄ βάθμιας εκπαίδευσης
- στελέχη των ενόπλων δυνάμεων
- στελέχη σωμάτων ασφαλείας
- δικαστικούς
- δημοσιογράφους
- μέλη αθλητικών σωματείων κ.ά.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΟΚΑΝΑ: Η ΑΝΑΣΧΕΣΗ ΜΙΑΣ ΚΑΘΟΔΙΚΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ

- Εξόφληση χρεών
- Εξορθολογισμός δαπανών
- Συμπράξεις με φορείς
- Αξιοποίηση οικονομικών πόρων από κοινωνικούς εταίρους

Το Μάρτιο του 2010 τα χρέη του Οργανισμού ξεπερνούσαν τα 35.000.000 ευρώ:

- 14.000.000 ευρώ προς τα Κέντρα Πρόληψης,

- 6.000.000 ευρώ εργοδοτικές εισφορές προς ασφαλιστικά ταμεία και άλλες υποχρεώσεις προς τους εργαζόμενους και

- 15.000.0000 ευρώ προς προμηθευτές.

Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης προχώρησε σε μέτρα μείωσης του ελλείμματος ενισχύοντας τον προϋπολογισμό του ΟΚΑΝΑ:

- με 5 εκατομμύρια ευρώ, ώστε να μειωθεί μέρος των ελλειμμάτων του,

- με επιπλέον 3 εκατομμύρια ευρώ για να υλοποιησει ο Οργανισμός νέες δράσεις.

Ακόμη, το Υπουργείο Υγείας ενσωμάτωσε το χρέος του ΟΚΑΝΑ προς τις φαρμακευτικές εταιρείες, που αποτελούσε και το μεγαλύτερο μέρος των χρεών του, σε σχετική ρύθμιση. Για τα χρέη των εργοδοτικών εισφορών η Διοίκηση προχώρησε σε διακανονισμό με τα ασφαλιστικά ταμεία (ΙΚΑ, ΤΣΑΥ).

Για την ανάπτυξη των νέων μονάδων φαρμακευτικής αντιμετώπισης της εξάρτησης ο Οργανισμός συνεργάστηκε με τα δημόσια νοσοκομεία αξιοποιώντας την κτιριακή υποδομή τους, όπου ήταν εφικτό, ή δημιουργώντας νέα κτίρια σε προαύλιους χώρους. Πόροι για την υλοποίηση των νέων Μονάδων διατέθηκαν και από το ΚΕΕΛΠΝΟ μέσω σχετικής σύμβασης. Παράλληλα, ο ΟΚΑΝΑ αξιοποίησε πρωτοβουλίες κοινωνικής ευθύνης και αλληλεγγύης, φορέων και ιδιωτών, για την υλοποίηση επιμέρους δράσεων.

ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ:

ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Η εκπόνηση Εθνικού Σχεδίου Καταπολέμησης των Εξαρτήσεων (ΕΣΚΕ) ανακοινώθηκε τον Ιούλιο του 2010 σε ειδική διυπουργική σύσκεψη, παρουσία Υπουργών και Υφυπουργών των συναρμόδιων Υπουργείων, υπό την προεδρία του τότε Πρωθυπουργού, Γιώργου Παπανδρέου. Η κατάρτιση του Εθνικού Σχεδίου 2011-12 έγινε από τη Διυπουργική Επιτροπή Συντονισμού Καταπολέμησης των Εξαρτήσεων (ΔΕΣΚΕ). Μέσα από τις εργασίες της επιτροπής αναδείχθηκε η βούληση και η δυνατότητα συνεργασίας των συναρμόδιων φορέων και υπουργείων, παρουσιάζοντας έναν ενδελεχή και ολοκληρωμένο σχεδιασμό. Τα αποτελέσματα ανάλογων ομάδων εργασίας θα πρέπει να αποτελούν τη βάση για συνολικές και ενιαίες πολιτικές. Η τελική πρόταση για το ΕΣΚΕ ολοκληρώθηκε από τη ΔΕΣΚΕ το Δεκέμβριο του 2010 και υποβλήθηκε στον Πρωθυπουργό τον Ιανουάριο του 2011.

ΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ: ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΕ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥΣ ΧΡΗΣΤΩΝ

- Θεραπεία υποκατάστασης στις φυλακές
- Εναλλακτικά της φυλάκισης μέτρα
- Φροντίδα για τους ενεργούς χρήστες

Το δικαίωμα κάθε πολίτη στη θεραπεία είναι θεμελιώδες και δεν μπορεί να καταργείται σε περιπτώσεις κράτησης ή εγκλεισμού σε σωφρονιστικά καταστήματα. Η πολιτεία οφείλει να παρέχει υπηρεσίες θεραπείας σε έγκλειστους ανάλογα με τα προβλήματα υγείας τους. Στην περίπτωση των εξαρτημένων χρηστών η πολιτεία οφείλει να παρέχει τα θεραπευτικά μέσα, που θα στοχεύουν στην απεξάρτηση μέσω ψυχοκοινωνικής αλλά και φαρμακευτικής υποστήριξης. Το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο προβλέπει όλους τους τύπους θεραπείας για τα Κέντρα Απεξάρτησης Τοξικομανών Κρατουμένων παρά το ότι ούτε κι εκεί εφαρμόζο-

νται όλες οι θεραπευτικές επιλογές. Ασαφές και μη λειτουργικό είναι το αντίστοιχο πλαίσιο για τα λοιπά σωφρονιστικά καταστήματα παρά το ότι το 40% περίπου των κρατουμένων κρατούνται για παράβαση του Νόμου περί ναρκωτικών. Ο ΟΚΑΝΑ έχει ήδη ξεκινήσει την υλοποίηση της πράξης «Πιλοτικά προγράμματα υποκατάστασης στις φυλακές», στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2007 – 2013. Η σκοπιμότητα της πράξης βασίστηκε στα αποτελέσματα έρευνας καταγραφής θεραπευτικών αναγκών στις φυλακές, που πραγματοποίησε ο Οργανισμός σε συνεργασία με το ΚΕΘΕΑ και το 18 ΑΝΩ.

Επίσης, η επιστημονική εμπειρία έχει δείξει διεθνώς την αποτελεσματικότητα των εναλλακτικών της φυλάκισης προγραμμάτων, όρος που έως σήμερα στη χώρα μας στερείται περιεχομένου. Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία, ο στόχος πάντα θα πρέπει να είναι η θεραπεία αφού η θεραπευτική αντιμετώπιση των εξαρτημένων ατόμων μειώνει την παραβατική τους συμπεριφορά (σε ποσοστό μεγαλύτερο του 50%), ενώ παράλληλα κοστίζει πολύ λιγότερο συγκριτικά με τα μέτρα σωφρονισμού (1/8). Ο ΟΚΑΝΑ έχει ήδη ξεκινήσει την υλοποίηση της πράξης «Πιλοτικά προγράμματα για μέτρα εναλλακτικά της φυλάκισης» στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2007 – 2013.

Τέλος, θα πρέπει να γίνει αναφορά στις υπερσυγκεντρώσεις πληθυσμών ενεργών χρηστών, που είναι ιδιαίτερα εμφανείς στο κέντρο της Αθήνας. Οι αιτίες έχουν ήδη αναφερθεί. Εκτιμούμε ότι μέχρι να εκλείψουν οι λόγοι που συμβάλλουν στη δημιουργία υπερσυγκεντρώσεων και με γνώμονα την προστασία της υγείας των ενεργών χρηστών και κατ' επέκταση και της δημόσιας υγείας, η πολιτεία θα πρέπει να προβεί σε θαρραλέες λύσεις, που θα ανακουφίσουν ουσιαστικά τόσο τους χρήστες όσο και το κέντρο της πόλης. Μέχρι στιγμής, τα μέτρα που εφαρμόζονται στοχεύουν στην απομάκρυνση των πληθυσμών από επιλεγμένα σημεία, γεγονός που οδηγεί στη συνεχιζόμενη μετακίνηση «της πιότσας» από σημείο σε σημείο. Αντίθετα, η συνεργασία όλων των συναρμόδιων και εξειδικευμένων φορέων για τη δημιουργία ελεγχόμενων χώρων προένταξης για τους χρήστες, όπου θα λαμβάνουν υποστήριξη, φροντίδα, τροφή και μέριμνα για ασφαλή χρήση, θα οδηγήσει όχι μόνο σε μείωση των θανάτων και των επιβλαβών συνεπειών στην υγεία των χρηστών αλλά και σε ασπίδα προστασίας της δημόσιας υγείας και της ασφάλειας, που δικαιούται ο κάθε πολίτης.

Φωτογραφία εξωφύλλου: Χρήστος Ρ. (Μέλος του τμήματος φωτογραφίας ΕΚΚΕΕ ΟΚΑΝΑ)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ ΔΙΕΤΙΑΣ 2010 - 2012

Επισκόπηση
Βασικών
σημείων

ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ: ΠΑΛΕΥΟΝΤΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΑΥΤΟΝΟΗΤΑ

- Το δικαίωμα στη θεραπεία
- Τον αποστιγματισμό των εξαρτημένων ατόμων
- Την «απο-δαιμονοποίηση» του ΟΚΑΝΑ

Από το 2008 και μέχρι το Σεπτέμβριο του 2011 δεν είχε δημιουργηθεί στη χώρα καμία νέα Μονάδα Υποκατάστασης και άρα καμία νέα θέση θεραπείας. Στην Αττική νέα Μονάδα είχε να γίνει από το 2005, ενώ τα αιτήματα για ένταξη στα προγράμματα αυξάνονταν, η λίστα αναμονής είχε φτάσει τα 5.558 άτομα και ο χρόνος αναμονής στην Αττική τα 7,5 χρόνια. Τον τελευταίο ενάμιση χρόνο καταβάλλονται συνεχείς προσπάθειες από τον ΟΚΑΝΑ να πεισθεί η κοινωνία ότι οι Μονάδες Υποκατάστασης είναι υπηρεσίες υγείας

και άρα αναφαίρετο δικαίωμα των εξαρτημένων ατόμων. Ο στιγματισμός των εξαρτημένων οδήγησε σε «δαιμονοποίηση» του ΟΚΑΝΑ καθώς ο τελευταίος συνδέθηκε χωροταξικά με τις «πιάτσες». Οι παρεπόμενες αντιδράσεις πολιτών και κοινωνικών εταίρων οδήγησαν σε καθυστερήσεις και σε συνεχείς αναθεωρήσεις του σχεδιασμού. Σε όλα τα παραπάνω προστέθηκε και η εθνική οικονομική κρίση. Αναλώθηκε, δυστυχώς, πολύς χρόνος για να καταφέρει ο ΟΚΑΝΑ το αυτονόητο: δημιουργία νέων θέσεων θεραπείας που να ανταποκρίνονται σε υπαρκτές και καταγεγραμμένες ανάγκες.

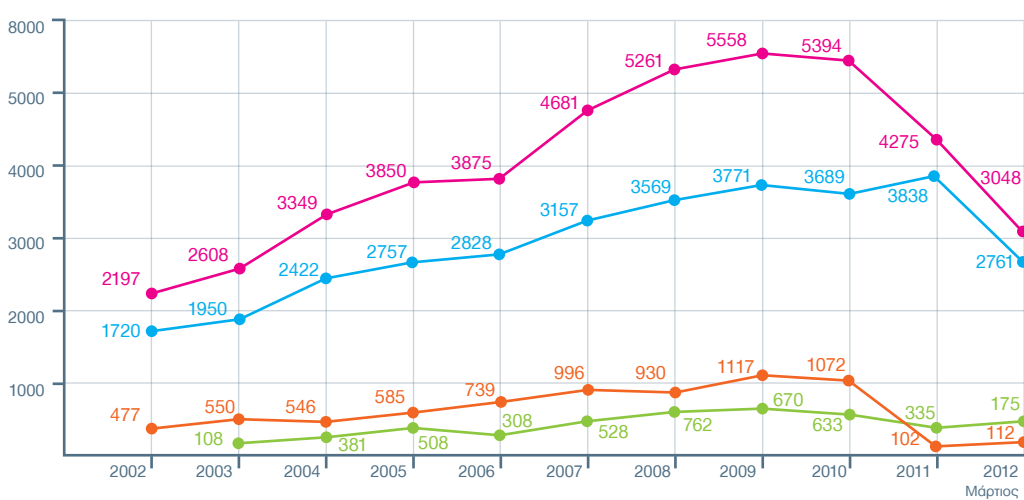
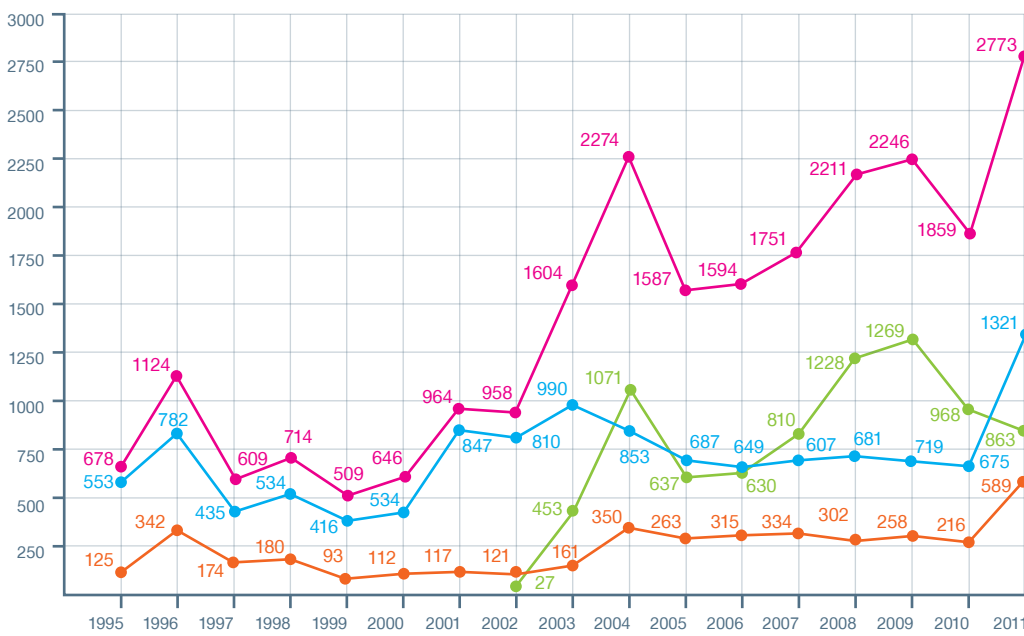
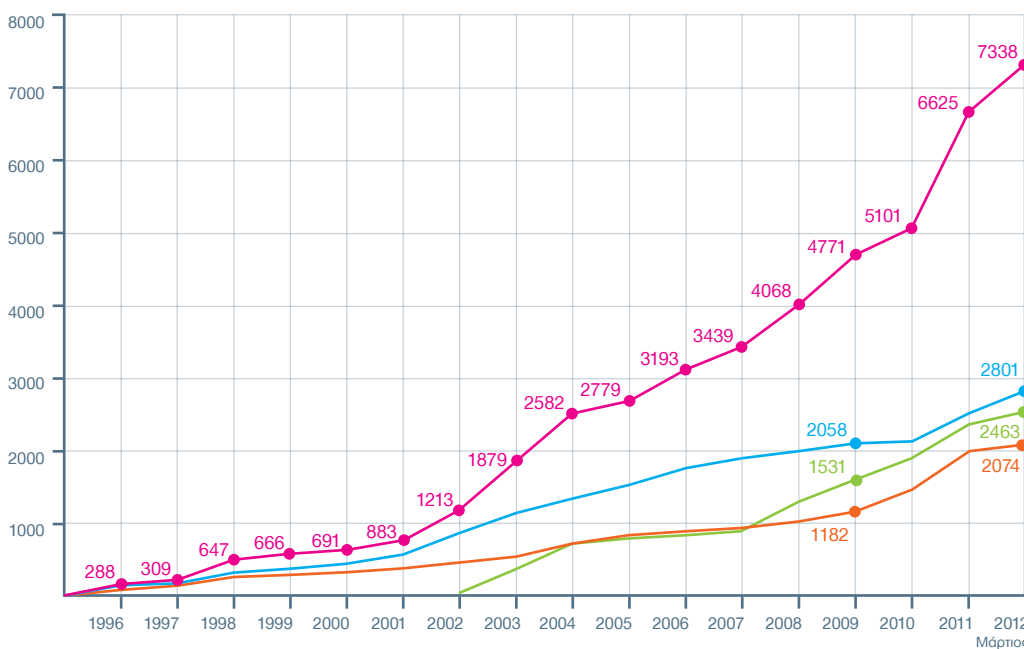
Αριθμός
θεραπευομένων
στο Π.Υ. σε Αθήνα,
Θεσσαλονίκη,
λοιπή Ελλάδα
(ενεργή δύναμη)

Αριθμός
αιτήσεων για το Π.Υ.
σε Αθήνα,
Θεσσαλονίκη,
λοιπή Ελλάδα,
ανά έτος

Αριθμός
αιτήσεων για το Π.Υ.
σε αναμονή
ανά έτος σε Αθήνα,
Θεσσαλονίκη,
λοιπή Ελλάδα

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΕΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΒΛΑΒΗΣ: ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΧΩΡΙΣ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ

- Ενίσχυση των υπηρεσιών μείωσης της βλάβης
- Εντατικοποίηση της δουλειάς στο δρόμο
- Δημιουργία δικτύων συνεργασίας

Από τις αρχές του 2011 άρχισε να παρατηρείται σημαντική αύξηση νέων περιστατικών μολύνσεων από τον ιό HIV, αλλά και άλλων μεταδοτικών νόσων σε χρήστες ενδοφλέβιων ναρκωτικών (XEN). Τα νέα δεδομένα κινητοποιήσαν όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, μεταξύ των οποίων και τον ΟΚΑΝΑ.

Ο Οργανισμός από το 1998, μέσω της Μονάδας Άμεσης Βοήθειας και Υποστήριξης (MABY) και των ομάδων «δουλειά στο δρόμο» του Σταθμού

Φροντίδας Εξαρτημένων Ατόμων, ανταποκρίνεται σε αιτήματα χρηστών ενδοφλέβιων ναρκωτικών ή προσεγγίζει ομάδες XEN στο δρόμο, με στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση για την ένταξή τους σε θεραπευτικά προγράμματα και, μέχρι τότε, για τη λήψη των στοιχειωδών μέτρων προφύλαξης προς αποφυγή μετάδοσης μολυσματικών νόσων. Σε αυτό το πλαίσιο, η δωρεάν διανομή προφυλακτικών και συριγγών σε XEN είναι ένα από τα πρώτης προτεραιότητας μέτρα προφύλαξης, που εφαρμόζει. Για την εντατικοποίηση εξορμήσεων προσέγγισης XEN ο ΟΚΑΝΑ πήρε την πρωτοβουλία και συνεργάζεται με το Κέντρο Πρόληψης «ΑΘΗΝΑ-ΥΓΕΙΑ», με το ΚΕΕΛΠΝΟ, και τις Μ.Κ.Ο. «Θετική Φωνή», «Κέντρο Ζωής», «PRAKSIS» και «Γιατροί του Κόσμου» στη δράση «Οδηγίες Χρήσης», που αφορά ως επί το πλείστον δουλειά στο δρόμο (streetwork) για την προσέγγιση ενεργών χρηστών.

ΚΕΝΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ: ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΑΡΟΥΣ

- Εξόφληση χρεών
- Νομοθέτηση θεσμικού πλαισίου

Στην επίλυση των προβλημάτων οικονομικών και θεσμικών, που αντιμετώπιζαν τα τελευταία χρόνια τα Κέντρα Πρόληψης σε όλη την Ελλάδα, εστίαστηκαν οι ενέργειες του ΟΚΑΝΑ το 2010. Οι επίμονες και συντονισμένες προσπάθειες και προς τις δυο αυτές κατευθύνσεις είχαν ως αποτέλεσμα:

- την εξόφληση, σε σύντομο χρονικό διάστημα, όλων των συσσωρευμένων χρεών παλαιότερων ετών προς τα Κέντρα Πρόληψης, με αποτέλεσμα αυτή τη στιγμή να μην κινδυνεύει η λειτουργία κανενός Κέντρου. Συγκεκριμένα, στο χρονικό διάστημα 2009-2010 καταβλήθηκε από τον ΟΚΑΝΑ προς τα Κέντρα Πρόληψης ποσό ύψους 20.882.000 ευρώ, προκειμένου να εξοφληθούν

απολογιστικά όλες οι οφειλές των προηγούμενων ετών.

- την ύπαρξη ενός νομοθετημένου θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των Κέντρων Πρόληψης (Νόμος 3966, ΦΕΚ Α. τεύχος 118/24-5-2011, Άρθρο 58), το οποίο διασφαλίζει τη δημόσια παροχή υπηρεσιών πρόληψης, εξασφαλίζει το εργασιακό καθεστώς των στελεχών των Κέντρων Πρόληψης, θέτει τις βάσεις για την περαιτέρω ανάπτυξή τους, για το «άνοιγμα» του πεδίου δράσης τους και σε νέες μορφές εξάρτησης (νόμιμες ουσίες, εξαρτητικές συμπεριφορές), καθώς επίσης και στην προαγωγή της ψυχικής υγείας.